

Atf için / for cited: Turhan, G., Balaban, O. (2023). Ekonomi ve Göç Konularında Y ve Z Kuşağına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Çalışma, Journal of Vocational and Social Sciences of Turkey, Yıl: 5, Sayı: 12, Ağustos 2023, s.62-84.

EKONOMİ VE GÖÇ KONULARINDA Y VE Z KUŞAĞINA YÖNELİK KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA*

Gökhan TURHAN**

Osman BALABAN***

ÖZET

Z Kuşağı ve önceki kuşaklar arasındaki tavır ve tutum farklılığı birçok alanda araştırma konusu olmuştur. Siyaset Bilimini ilgilendiren alanlarda da kuşaklar arası farklılıklar merak uyandıran bir başlık haline gelmiştir. Bu çalışmada, Z Kuşağı ile Y Kuşağı milliyetçilik algısı üzerine yapılan kapsamlı bir araştırmanın bir bölümü olan “Y ve Z kuşağının iktisat ve milliyetçilik eğilimi” başlığı ile “Y ve Z kuşağının göç ve göçmenlere karşı tutumlar” başlıkları irdelenmektedir. Araştırma kapsamında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak hem Z hem de Y kuşağına yönelik anket uygulanmıştır. Y ve Z kuşağının milliyetçilik algısını ölçmek için 2013 Uluslararası Sosyal Saha Çalışmaları Programı (International Social Survey Program-ISSP) Ulusal Kimlik ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırma çıktılarının makale kapsamında ilgili bölümü bu çalışmada yayımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Z Kuşağı, Y Kuşağı, Milliyetçilik, Göç, İktisat.

JEL Sınıflandırma Kodları: H10, H70, H83.

A COMPARATIVE REASEARCH ON Y AND Z GENERATION ON THE SUBJECTS OF ECONOMY AND MIGRATION

ABSTRACT

Attitude and manner differences among Z Generation and former generations have been research area of scientific fields. Generation studies have become an absorbing title for political science as well. In this study, “Y and Z generations’ economy and nationalism tendencies” and “Y and Z generations’ attitude toward migration and migrants” titles, which is a part of and extensive study done for Z-Y generations’ nationalism perception, are examined. In this study quantitative research methods are used and Y-Z generations are surveyed. To measure Y-Z generations’ nationalism perception, 2013 International Social Survey Program is used. Related outputs of the research in the scope of this study’s title are published in this article.

Keywords: Z Generation, Y Generation, Nationalism, Migration, Economy.

JEL Classification Codes: H10, H70, H83.

* Bu çalışma, Doktorant Osman BALABAN’ın, Dr. Öğr. Üyesi Gökhan TURHAN danışmanlığında yürüttüğü “Türkiye’de Milliyetçilik Anlayışının Dönüşümünde Alparslan Türkeş ve Devlet Bahçeli’nin Sergilediği Liderliğin Rolü” başlıklı tez çalışmasından çıkarılmıştır.

** Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Doktor Öğretim Üyesi, gokhanturhan@sdu.edu.tr / ORCID: 0000-0003-4819-8514

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Doktorant, osmanbalaban@isparta.edu.tr / ORCID: 0000-0003-3816-9947

GİRİŞ

Son yıllarda hem yurt içinde hem yurt dışında yükseliş trendine giren milliyetçilik kavramının her kuşak için aynı anlama gelmediği şüphesizdir. II. Dünya Savaşı yaşamış bir kuşakla, soğuk savaş dönemini tecrübe etmiş bir kuşağın, ya da dünyayı teknoloji sayesinde büyük bir köy haline getiren Z kuşağının “milliyetçilik” konusunda aynı tavır ve tutuma sahip olmaması şaşırtıcı değildir. Bu çalışma, bu varsayımdan yola çıkılarak yapılan bir araştırmayı içermektedir.

Son yıllarda birçok alanda çalışılan kuşaklar, şüphesiz siyaset biliminin de dikkatini çeken bir konu olmuştur. Özellikle seçmen davranışları araştırmaları, siyasal iletişim ve kampanya çalışmaları kuşaklar üzerine daha titiz şekilde eğilmektedir. Bu çalışmada son yıllarda yükselen trende sahip milliyetçilik konusunda Y ve Z kuşakları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışma birçok başlıkta Z ve Y kuşağına mensup kişilerin tavır ve tutumlarını ölçümlemek amacıyla yapılan bir doktora çalışmasıdır. Bu makalede bu başlıklardan sadece “ekonomi” ve “göç” başlıklarında elde edilen bulgular üzerine yoğunlaşmıştır.

Çalışmada öncelikle millet ve milliyetçilik kavramlarına yönelik farklı tanımlar ve yaklaşımlar ele alınacaktır. Akabinde kuşaklar ve kuşakların farklı ve benzer özellikleri irdelenecektir. Son olarak, Y ve Z kuşağı mensuplarına uygulanan nicel bir çalışmanın, “ekonomi” ve “göç” başlıklarında elde edilen bulguları paylaşılacak ve değerlendirilecektir.

1.MİLLET VE MİLLİYETÇİLİK KAVRAMLARI

Üzerinde anlaşılan tek bir millet tanımı bulunmamaktadır. Benedict Anderson’a göre millet, hem sınırlı hem de egemen olacak şekilde hayal edilmiş siyasi bir topluluktur. Ayrıca, millet, bir cemaat olarak hayal edilebilir. Çünkü her millette fiilen geçerli olan adaletsizlik ve sömürü ilişkileri ne olursa olsun millet, her zaman derin ve yatay bir yoldaşlık olarak tasarlanır (Anderson, 1993, s. 7). Akçura’ya göre millet, ırk ve dil birliği nedeniyle toplumsal vicdanında bir araya gelmiş insan toplumdur. Başka bir deyişle, milletlerin meydana gelmesinde ve teşkilatlanmasında insan topluluğunu bir araya getiren etkenler önemli rol oynar. Akçura, milleti tanımlarken mevcut şartları ve hedef alınan amacı baz almıştır. İtalyanlar geçmişten de tekabül eden ortak bir arazinin varlığını ve dili, Almanlar ortak bir tarihin varlığını (dil ve ırk), Fransızlar ise arzu ve idareyi milletin oluşmasında temel etmenler olarak değerlendirmişlerdir (Akçura, 2001, s.18).

Milliyetçilik, ilk olarak Avrupa ve daha sonrasında ise Amerika kökenli bir ideolojidir. Kökleri, 16. yüzyıldan itibaren Avrupa’nın içindeki ve Amerika’nın bağımsızlık savaşlarına dayanır. Milliyetçiliğin bir ideoloji olarak yayılması ise modern sanayileşmiş toplumların ortaya çıkması ile alakalıdır. Milliyetçiliğin ilk önemli izleri ise Fransız Devrimi öncesi görülür. 1789’dan itibaren, milliyetçilik, etki alanını artırmış ve diğer bölgelere daha hızlı yayılmıştır (Çakır, 2012, s.22).

Milliyetçiliği tanımlamak zordur, çünkü bu kavram tek başına bir işe yaramaz. Milliyetçilik kavramı yurtseverlik, yurttaşlık, popülizm, etnosatrim, etnizm, yabancı düşmanlığı, emperyalizm, şovenizm gibi kavramlarla zenginleşmekle kalmamış; milliyet, millet, ırk, kültür, etnisite, halk, ırkçılık gibi diğer kavramlarla da iç içe geçmiştir. Bu iç içe geçmişliğin nedeni, milliyetçilik kavramının diğer kavramlarla zaruri olarak girmek zorunda olduğu girift ilişkidir. Her ne kadar konu ile ilgili araştırma yapan araştırmacıların neredeyse hepsi bu iç içe geçmişliği kabul etmiş ve kavramı aydınlatmaya çalışmış olsalar da, bu amacın tam olarak gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir (Ertan ve Örs, 2018, s.41).

Smith’e göre milliyetçilik bazı somut ve soyut unsurlardan oluşmaktadır. Bu unsurlar; dil, ortak bir soy, toplumsal miras, sınırları belirlenmiş bir toprak, bu topraklar üzerinde oluşturulmuş bir kültür, gelecek umudu ve öngörüsü, milletin her bir üyesi için geçerli yasal hak ve görevler ve ekonomidir (Çakır, 2012, s.22). Ernest Gellner sie milliyetçiliği, sanayileşme döneminde, ihtiyaç sonucu iktidara gelen bir kültür ideolojisi olarak tanımlar. Gellner, milliyetçiliği gelişmiş ve modernleşmiş devletlerin

ürettiği aidiyet ve kimliğin anlatım aracı olarak görür. Sanayi öncesi geleneksel toplumlarda, bir insanın kim olduğu nispeten sabit ve güçlü aile ve akraba yapılarıyla belirleniyordu. Modern toplumda ise ortak kültür ön plana çıkmaya başlamıştır. Böylece, geleneksel toplumda görülmeyen ortak kültürel bilinç ortaya çıkmıştır (Gellner, 1998, s.246).

Smith, “Milletlerin Etnik Kökenleri” isimli eserinde milliyetçilik kavramının dört farklı kullanımını olduğunu belirtmiştir. İlk olarak milliyetçilik, “millet yapma olarak adlandırılan, genel bir millet oluşturma süreci” olarak açıklanmıştır. İkinci manada milliyetçilik, “bir millete ait olma bilincidir”. Üçüncü olarak, milliyetçilik “belirli amaçları gerçekleştirmeyi hedefleyen bir hareket” olarak tanımlanmıştır. Son olarak da “milleti ilgi odağı yapan bir doktrin, ideoloji” şeklinde anlaşılmaktadır (Smith, 1986, s.15). Gellner, milliyetçiliğin tanımının devlet ve milletle bağdaştırıldığını açıkladıktan sonra, devletin tanımıyla ilgili fikirlerini ortaya koymuştur. İlk çağlarda avcılık ve toplayıcılık ile uğraşan toplumlarda devletin önemli bir ihtiyaç olmadığını, tarımla ilgilenen toplumlarda ise bir tercih meselesi olduğunu belirtmiştir. Ancak sanayi toplumlarının oluşmasıyla birlikte, iş bölümü ve merkezîyetçilik nedeniyle, devlet aygıtı bir gereklilik olmuştur. Sonuç olarak, milliyetçilik de devletle ilişkili bir gereklilik olarak doğmuştur. Ancak bu durumun tüm devletler için aynı şekilde geçerli olmadığını da vurgulamıştır (Gellner, 2013, s.76).

2.KUŞAKLARA İLİŞKİN KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Kuşak kavramı, Türk Dil Kurumu Felsefi Terimleri Sözcüğü incelendiğinde, aynı senelerde doğmuş, aynı çağın şartlarını benimsemiş, bu nedenle birbirine benzer nitelikte sıkıntıları yaşamış, kaderleri paylaşmış kişilerin topluluğu olarak adlandırmaktadır. Türk Dil Kurumu Toplum Bilimi Terimleri Sözcüğü’nde, yaklaşık olarak yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler, göbek, nesil, jenerasyon olarak nitelendirmektedir. Türk Dil Kurumu Tarih Felsefesi ve Kültür Tarihinde ise, yeni bir yaşama duygusu, yeniden şekillenen eskiden belirlenen çizgilerle ayrılan kişilerin topluluğu olarak tanımlamaktadır (TDK, 2022).

Her bir bin yıllık dönemin 20-25 yıl aralığında bir kuşak grubu yetişmektedir. Fakat bu tanımlama da geçen yıl aralığı zaman içerisinde kuşak ile ilgili tanımlamayı yapmak için yetersiz kalmıştır. Sosyal bilimciler tarafından bir noktaya kadar bu tanımlama ışık tutmuş olsa da, değişen toplum değerleri, dünya algısı, teknolojik ilerlemeler gibi etmenler kuşak kavramı üzerinde yeni çalışma yapılmasına gereksinim duyulmuştur (Metin ve Kızıldağ, 2017, s. 342). Buna ek olarak, geçmiş zamana göre çocuk doğumlarının ertelenmesi de her bir kuşağın farklı zaman aralıklarına yayılmasına neden olmaktadır. Ebeveynlerin çocukları arasındaki yaş aralığı da iki ile on yıl arasında iken üç ile on yıl aralığına kaymıştır. 1980’li yıllarda bir kadının ilk çocuğunu doğurma yaşı 25 iken, 2010 yılında bu ortalama 31 yaşa yükselmiştir. Tüm bu koşullar biyolojik olarak kuşakları tanımlamak yerine sosyolojik olarak tanımlamanın daha aydınlatıcı olabileceğini göstermektedir (Çetin Aydın ve Başol, 2014, s. 2).

Auguste Comte 1800’lü yılların ilk yarısında kuşak ile ilgili çalışmaların öncüsü, çalışmalara ışık tutan olarak bilinmektedir. Auguste Comte’e göre kuşakların değişimleri tarihsel bir süreç içerisinde hareket eden kuvvetler olduğunu ileri sürerek, sosyal anlamda bir gelişmenin bir kuşapın diğer kuşağa aşılacağı birikimler ile mümkün olabileceğini savunmuştur. (Latif ve Serbest, 2014, s. 136).

Alman sosyolog Karl Mannheim ise, 1950 yıllarında kuşak kavramının sosyolojik olarak tanımlayan öncülerinden biridir. Karl Mannheim “The Problem of Generations/Kuşakların Problemleri” adlı çalışmada kuşak kavramını daha ayrıntılı ele almıştır ve bir toplumda bir kuşağın varlığından bahsedilmenin beş faktörle mümkün olabileceğini ileri sürmüştür. Bu faktörler; (Mannheim, 1952, s. 292).

- Kültürel süreç içerisinde yeni katılımcıların ortaya çıkması
- Bu süreçte eski katılımcıların sürekli yok olması

- Herhangi bir kuşağın üyelerinin, sadece tarihsel sürecin zamansal olarak sınırlı bir bölümüne katılabilmesi
- Kültürel mirasın aktarılması için sürekli nedenlerin gerekmesi
- Kuşaktan kuşağa geçişin devamlı bir süreç olması, şeklinde belirtmiştir.

Kuşak kavramının öncüleri Auguste Comte, Karl Mannheim ve Stuart Mill olarak bilinmektedir. Kuşak kavramı asıl popüleritesini Inglehart, Howe ve Strauss adlı yazarlarla yakalamıştır. Bu araştırmacılar kuşak kavramını aşağıdaki gibi açıklamışlardır; (Gürbüz, 2015, s. 41):

- Aynı yaş aralıklarına sahip olan kuşak grupları yaşadıkları zaman aralığındaki tarihi kültürü ve bir takım sosyal olayları paylaşan,
- Buldukları dönemin belli bir olgu ve olaylarına yönelik fikir, tecrübe, ideoloji, tutum ve davranışı geliştirmekte olan,
- İçinde buldukları dönemin heyecanını ve mücadelesini beraber deneyimleyen,
- Kendi yaş aralığıyla yani yaş grubuyla yukarıda belirtilen tüm deneyim ve becerilerin bilince olan, aynı zamanda akranlarıyla ortak kimlik duygusuna bürünmüş kişilerden oluşan topluluk olarak tanımlanmaktadır.

Alanyazında kuşak kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. En genel tanımını sosyal ve ekonomik dönüşümlerle oluşmuş zaman dilimine kuşak denilmektedir. Bulmuş oldukları çevre faktörü bundan doğan farklılıklar ve yetiştirme tarzları nesil olarak da adlandırılan bu kişi toplulukları arasında hem karakter hem çalışma biçimleri hem de siyasal katılım düzeylerinde önemli seviyede farklılıklar gözlenmektedir (Keleş, 2011, s. 129). Her bir kuşağın kendine has davranışları, özellikleri, tutumları, dünyaya bakış açısı gibi birçok özelliğe sahip kişiler ait olduğu kuşağın mensuplarıyla davranışlarında benzerlik gösterirken, farklı kuşaklarla farklı tutumlar sergilemektedir (Göktaş ve Çarıkçı, 2016, s. 856).

2.1. Kuşakların Sınıflandırılması

Alanyazında kuşakların sınıflandırılması konusunda bir netlik olmadığı gözlenmektedir. Genel yorumlara bakıldığında, yapılan çalışmaların birçoğunda aynı zaman aralığında dünyaya gelmiş bireylerin, benzer yaşam tarzı, olay ve eğilimlerine sahip kişi topluluğu olarak adlandırılmaktadır. Fakat aynı zaman diliminde dünyaya gelmiş kişilerin ne ölçüde olaylardan etkilendiği tam olarak bilinmediğinden birçok kaynakta tarih aralıkları farklı farklı verilmektedir (Reeves ve Oh, 2008, s. 296).

Tablo 1: Farklı Kaynaklardaki Kuşak Sınıflandırmaları ve Tarih Aralıkları

Yazar	Kuşak	Patlama Kuşağı	13. Kuşak	Milenyum Kulağı	
Howe ve Strauss (2000)	Veteranlar (1925-1942)	Patlama Kuşağı (1943-1960)	13. Kuşak (1961-1981)	Milenyum Kulağı (1982-2000)	-
Lancaster ve Stillman (2002)	Gelenekselciler (1900-1945)	Bebek Patlaması (194-1964)	X Kuşağı (1965-1980)	-Milenyum Kuşağı -Patlama Kopyası -Bebek Kırılması -Y Kuşağı -Gelecek Kuşak (1981-1999)	-
Martin ve Tulgan (2002)	Sessiz Kuşak (1925-1942)	Bebek Patlaması (1946-1960)	X Kuşağı (1965-1977)	Milenyumlular (1978-2000)	-
Oblinger (2005)	Yetişkinler (-1946)	Bebek Patlaması (1947-1964)	X Kuşağı (1965-1975)	-Y Kuşağı -Net Kuşağı -Milenyumlular (1981-1995)	Milenyum Sonrası (1995-)

Tapscoot (1998)	-	Bebek Patlaması (1946-1964)	X Kuşağı (1965-1975)	Dijital Kuşak (1976-2000)	-
Zemke ve Diğ. (2000)	Gaziler	Bebek Patlaması (1943-1960)	X Kuşağı (1960-1980)	Gelecektekiler (1980-1999)	-

Kaynak: (Reeves ve Oh, 2008, s. 296-297).

Tablo 1 incelendiğinde, farklı kaynaklardan elde edilen kuşak sınıflandırılması ve tarih aralıkları verilmiştir. Bu tablodan da anlaşıldığı üzere, aynı zaman aralıklarında kuşak değişimi olduğu sonucuna varılabilmektedir. Kuşaklar sınıflandırılırken doğum yılı aralıkları küçük bir etkiye sahip olmaktadır. Kuşakları sınıflandırılma konusunda araştırmacılar kronolojik sıralamadan ziyade tarihin şekillendirdiğini ileri sürmektedir (Reeves ve Oh, 2008, s. 297).

Howe ve Strauss (2000)'a göre, kuşakların doğum tarihinin yanı sıra doğasını incelemişlerdir ve kuşakların doğasını üç özellikte tanımlamışlardır. Bunlardan ilki olan, *aidiyet algısı*, gençlik döneminden yetişkinlik dönemine kadar pekişmekte olan kişinin aidiyet duygusudur. İkincisi ise, *ortak inanç ve davranışlardır* ve bu algı siyasi görüş, karakterinin olgunlaşmasına yardımcı olan aile yapısı, kişisel yaşamı, inandığı dininden gelen tutumlar, seçtiği iş, eş seçimi, cinsiyet gibi birçok unsuru kapsamaktadır. Üçüncüsü ise, *tarihte aynı yerde bulunmadır* ve bu algı bir neslin gençlik zamanı boyunca meydana gelen ve kişiyi etkileyen tarihsel olaylar jenerasyonu karakterize eder. Kuşakların yıllara göre sınıflandırılmasında görüş farklılıkları vardır. Yukarıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir. Bu farklılığa rağmen genel olarak çalışmalarda bu sınıflandırma Sessiz Kuşak, Baby Boomers Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı olarak adlandırılmaktadır. (Mücevher, 2015, s. 5). Aşağıda detaylı bir şekilde hem kuşaklar hakkında hem de özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1.Sessiz Kuşak

Dünya nüfusunun az bir kısmını oluşturan bu kuşak 1925-1945 doğum yılı aralıklarında doğan nesli temsil etmektedir. Bu nesil bazı kaynaklarda gelenekselciler ve veteranlar olarak da bilinmektedir. Ayrıca, tarihte toplumsal, siyasi ve ekonomik birçok olaya tanıklık eden kuşaktır. Cumhuriyetin ilk zamanlarını ve II. Dünya Savaşı'nı gören bu kuşak günümüzün büyük anneler ve dedeleridir. Sessiz kuşak sayıca az da olsa, bugünün iş dünyasının yapı taşlarını oluşturan önemli bir nesildir. ERC raporuna göre, düzen denge ilişkisine sadık, güven duygusuna önem veren, iş dünyasında otoriteye saygılı kişiler olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde sessiz kuşak birçok alana uyum sağlamakta zorlanmaktadır ve değişen, gelişen yaşam düzeninde problemler yaşamaktadır. İletişim kurarken teknolojiyi kullanmak yerine yazılı formlar yani direkt posta gibi daha basit kullanacağını düşündükleri türevleri tercih ederler (Adıgüzel vd., 2014, s. 171).

2.1.2.Bebek Patlaması

1946-1964 yılları zaman aralığında dünyaya gelen bu nesil "*Bebek Patlaması*" veya "*Patlama Kuşağı*" olarak adlandırılmaktadır. Bu jenerasyonun bu şekilde adlandırılmasının nedeni II. Dünya Savaşı sonrasında doğan bebek sayısının önemli oranda artmasıdır. Refah bir politikanın uygulandığı, sancılı dönemlerden çıkılmaya çalışıldığı bu dönemde ortaya çıkan kuşağın, ekonomik, toplumsal, kültürel, teknolojik ve siyasi olarak ilerlemenin oluşuna tanıklık etmişlerdir. O dönemlerde dünyada insan hakları ile ilgili çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalarla birlikte ülkemizde tek partili dönemden çok partili döneme geçişle televizyon ve radyolar altın çağını yaşamıştır. Televizyon izleme konusunda iletişim aracı olarak kullanılması açısından etkin olarak kullanan ilk kuşaktır (Mücevher, 2015, s. 9-10).

Bu jenerasyonun mensupları çatışmadan uzak, çalışma yaşamında uyumlu, üretmeye hevesli, işin devamlılığına ve takım çalışma ruhuna önem veren hizmet anlayışını benimsemiş işkolik kişiler olarak

bilinmektedirler. Bu kuşağın en önemli özelliklerinden biri de kadın-erkek eşitliğine önem veren, duyarlı ve saygılı bir nesil olmalarıdır (Göktaş ve Çarıkçı, 2015, s. 8).

2.1.3.X Kuşağı

Alanyazında bu kuşağın birden fazla adı bulunmakta olup, Haylaz Kuşak, “Neden ben?” Kuşağı, MTV Kuşağı, Bumerang Kuşağı gibi bahsedilmektedir. (Çetin ve Karalar, 2016, s. 160). Bu çalışmada ise, X kuşağı olarak söz edilecektir.

1965-1979 yılları arasında dünyaya gelen kişilerin oluşturduğu kuşaktır. Bebek Patlaması Kuşağının savaş sonrasında kalkınma için hazırlanan politikalar yüzünden politik ve ekonomik sıkıntılara zemin hazırlamıştır. Bu da zamanla devletin refah maliyetleri karşılayabilme kabiliyetinin kalmamasına neden olmuştur. Ayrıca, sosyal devlet anlayışıyla uygulanan bu ekonomi politikalarının 70’li yıllarda petrol krizinin de etkisiyle ekonomik olumsuzluklar ve istikrarsızlıklar yaşandığı bir dönemdir. Bu nedenlerden dolayı X kuşağı çalkantılı bir süreçte büyümüştür. Aslında bebek patlaması kuşağının refah içerisinde hayatını idam ettirmesinin neticesi X kuşağına fatura edilmiştir. Sancılı bir dönem içerisinde yaşan bu kuşak sürekli olarak gelecek kaygısı ve belirsizlikler nedeniyle “Kayıp Kuşak” olarak da kendinden söz ettirmektedir. Bu nedenler X kuşağını daha fazla çalışmaya, para kazanmaya ve kariyer planlaması yapmaya itmiştir (Metin ve Kızıldağ, 2017, s. 344).

X kuşağı tarihte birçok olaya tanıklık etmişlerdir. Bunlardan bazıları; dünya çapında Challenger Faciası, Berlin Duvarı’nın yıkılışı, petrol krizidir. Türkiye’de ise, 68 Kuşağı, sinema, televizyonların evlere girmesi ve sağ-sol çatışmaları gibi olaylara şahit olmalarıdır (Mücevher, 2015, s. 11). Kuşkucu bir nesil olan bu kuşak dünyanın değiştiğini ve güvenli bir yer olmadığını fark eden nesil olarak da bilinmektedir (Çetin ve Karalar, 2016, s. 160).

X Kuşağı Bebek Patlaması Kuşağından farklı olarak teknolojiyi kullanmayı seven bir nesildir. Grup desteğinden ziyade bireysel hareket edebilen daha öz güvenli, buldukları toplumun sorunlarına duyarlı ve iş motivasyonu yüksek bir kuşaktır. Bebek Patlaması Kuşağına benzer özellikleri arasında ise, iş yaşamında sadık oluşları, kanaatkâr ve uzun yıllar aynı iş yerinde çalışmaları gibi özellikleri sıralanabilir. Kadınların iş hayatında diğer kuşaklara göre daha fazla yer alması, bu nedenle az doğum yapmaları bu kuşağın belirgin özellikleri arasındadır (Keleş, 2011, s. 131).

Coupland’a göre; gerek giyim tarzlarıyla gerek dinledikleri sert müzik türleriyle, farklı yaşam tarzları ve toplumdaki kendini farklı gören, keskin politik çıkışlar yapan bir nesil olarak görmektedir. Ayrıca, bu kuşak için, saygın bir statüye sahip olabilmek için çabalama, para kazanmak için kendini geliştirmeye çalışma ve fazla sosyallik ile kendini ispat etme çabasında olan bir nesil olarak da nitelendirir. (Çetin Aydın ve Başol, 2014, s. 3).

Yönetme konusunda kendi kendini yönetebilen, faydacı olma gibi de özelliklere sahip X kuşağı, teknolojiye ayak uydurmaya çalışan, iş imkânı bulsalar bile tekrar okumayı seçen çalışkan, özgürlükçü ruhlu ve şüpheli olarak bu nesil karakterize edilmiştir (Mücevher, 2014: 13).

2.1.4.Y Kuşağı

Y kuşağının doğum yılı aralığında çeşitli kanılar bulunmaktadır. En genel tanımıyla 1890- 1999 yılları arasında doğan nesli ifade eden kuşaktır. Alanyazında bu kuşakla ilgili çeşitli adlar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir; “80 Kuşağı”, “Milenyum Kuşağı (Millennials), Gelecek Kuşak (Nexters), www Kuşağı (Generation www), Dijital Kuşak (The Digital Generation), E Kuşağı (Generation E), Eko Nesil (Echo Boomers), N Kuşağı (N Gens), Net Kuşağı” gibidir. Bu kuşak için kullanılan adlara da bakıldığında bu kuşağın en belirgin özelliği bilişim çağının aktif kullanıyor oluşudur. (Göktaş, 2016, s. 33-34).

TÜİK verilerine göre Y kuşağı ülke nüfusunun %35’i gibi önemli bir orana sahiptir (TÜİK, 2021). Türkiye’de Avrupa’nın pek çok ülkesinden daha fazla nüfusa sahip olan Y kuşağı siyasette ve çalışma yaşamında aktif olmasından kaynaklı birçok çalışmaya da konu olmaktadır (Adıgüzel vd., 2014, s. 174).

Dünya çapındaki terörizme, Körfez Savaş'ına, Irak Savaş'ına ve doğal afetler gibi olumsuzluklara tanıklık eden bir kuşaktır. Ayrıca Y kuşağı, MSN, Google gibi sitelerin yaygın kullanıldığı ve dijital kameralar, cep telefonları, MP3 gibi teknolojik gelişmeler sonucunda ortaya çıkan aletleri elde edip aktif kullanan bir nesle mensup bir kuşaktır (Mücevher, 2014, s. 13).

Y kuşağı dünyada 1989 Batı ve Doğu'yu ikiye bölen Berlin Duvar'ının yıkılışı ve 1991 SSCB'nin dağılışı gibi sosyal ve politik dengeleri değiştiren olaylara tanıklık etmişlerdir ve bu olaylarla büyümüşlerdir. Ülkemizde ise Y kuşağı siyasetimizi ve ekonomimizi etkileyen 12 Eylül 1980 İhtilali gibi olaylara tanıklık etmişlerdir. O dönemin Cumhurbaşkanı olan Turgut Özal karma ekonomi düzeneğinden serbest ekonomi düzeneğine geçebilmek için bir ekonomi politikası hazırlayarak ekonomideki aksaklıkları engellemeye çalışmıştır. 24 Ocak kararları ile ekonomi için önemli adımlar atılmıştır. Y kuşağı tüm bu olaylara şahit olmuştur (Latif ve Serbest, 2014: 143-144).

Y kuşağını kendisinden önceki kuşaklardan ayıran en önemli özelliği teknolojiye ayak uydurmaya çalışmalarıdır. Hem iş hayatında hem de iş hayatında etkin olarak kullanılmaktadırlar. Teknolojiyi eğitim ve iş hayatlarında sorumluluklarını yerine getirebilmek için etkin kullanılmaktadırlar. Rutin işlerinin dünyaya ve kendilerini olumlu katkılar sağlaması, bu başarılarının bir başkası tarafından fark ediliyor olması ve yenilikçi fikirler üretmeyi sağlayarak iş motivasyonlarını da olumlu etki yaratmasına yardımcı olmaktadır. (Keleş, 2011, s. 131-138).

X kuşağında yaşanan yağ kuyrukları, benzin sorunu gibi sorunları X kuşağına göre neredeyse hiç yaşamayan Y kuşağı her şey her zaman böyleydi ve bu düzen bu şekilde devam edecek algısına kapılan bir nesildir. Otoriteye saldırgan, hızlı ulaşım hızlı tüketmeyi seven, özgürlükçü, sabırsız, narsist, kitlesel olandan ziyade bireyselliği tercih eden özgüvenleri yüksek bireylerdir (Mengi, 2011).

2.1.5.Z Kuşağı

2000-2020 yıllarında doğmuş olan bu kuşak kristal kuşak olarak da adlandırılmaktadır. Bu nesil dijital dünyanın içine doğmuş, gündelik hayatında arama motorlarını sıklıkla kullanan, sosyal ağların birçoğunda üyelikleri olan i-kuşağı.com gibi farklı tabirle de anılan bir kuşaktır. Sadakat duygusu zayıf, uluslararası fırsatları kovalayan, iş birliğine yatkın ve amaç odaklı özelliklere sahip olan nesildir (Çetin ve Karalar, 2016, s. 161-162). Kuşağın çok yeni bir nesil olmasından kaynaklı siyasi ve sosyal ve çalışma hayatında ön planda olmamalarından kaynaklı çok fazla çalışma bulunmamakta ve kısıtlı kaynaklarla sınırlıdır. Bu kuşak dijital ortamın içinde gözlerini açmasından dolayı teknolojiyi iyi kullanmakta ve diğer nesillere göre dijital ortam da birden fazla işini daha çabuk ve kolay bir şekilde halledebilmektedir. Kristal nesil olarak da adlandırılan bu kuşak, bilgisayar, akıllı telefon, ipad, cep telefonu, MP3 çalar gibi yeni iletişim teknolojilerini kullanarak aynı anda birden fazla işi bir arada yapabilmeye özelliğine sahiptirler (Metin ve Kızıldağ, 2017, s. 345). Bundan dolayı da insanlık tarihinin kulak, göz ve el gibi motor becerilerini eş zamanlı olarak kullanabilen jenerasyon olarak tanımlanır (Mengi, 2011). Eğitim hayatı açısından bakıldığında diğer kuşaklara göre daha fazla imkâna sahiptirler ve daha iyi eğitim almaktadırlar. Gelişen teknolojinin sunmuş olduğu imkânlar sayesinde bilgiye ulaşmaları diğer nesillere göre daha kolaydır ve bu kuşağı da diğer kuşaklardan ayıran en önemli özellikler arasındadır. Bu sayede teknolojinin nimetlerinden rahatça faydalanabildikleri için yaşlarının üstünde performanslar sergilediği bu kuşak mensupları için geleceğin tüketici profilini şekillendirebilecekleri düşünülmektedir. (Mücevher, 2015, s. 17).

3.METODOLOJİ

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Y ve Z kuşağının milliyetçilik algılarını ölçmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

- Türkiye'deki Y ve Z kuşağının milliyetçilik ölçeğindeki boyutlar kapsamındaki durumu nedir?

- Türkiye'deki Y ve Z kuşağının milliyetçilik ölçeğindeki boyutlar kapsamında hesaplanmış skorlarının birbirlerine göre durumu nedir?
- Y ve Z kuşağının demografik özellikleri açısından (cinsiyet, yaş, eğitim ve meslek) milliyetçilik boyutlarındaki durumları arasında bir fark var mıdır?

3.2.Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olayları ve olguları nesnelleştirilebilen, onları gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ortaya koyabilen bir araştırma türüdür. Tekrarlanabilir ve gözlem ve ölçüm sayesinde nesnel olarak gösterilen araştırmalara nicel araştırma denir. Nicel araştırma yöntemlerinde, yüzeysel ve sayısal verilere dayalı olarak sonuçlar elde edilir. Nicel araştırmanın avantajı, nesnel olmasıdır. Nicel araştırmanın amacı, toplumdaki bireylerin davranışlarını gözlemlemek, bunları deneylerle nesnel olarak ölçmek ve sayısal olarak açıklamaktır. Olgular arasındaki bağlantıları açıklamak için istatistiklere bakılır ve sonuçlar sayısal olarak sunulur (Girgin, 2020). Çalışma içeriğinde farklı ilişkiler analiz edilip, test edildiği için büyük oranda veri toplama gerektirmekte ve bu da nicel yöntemin kullanılmasına neden olur (Mert, Durmaz ve Küçükaltan, 2020). Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda veri toplama amacıyla anket uygulanmıştır.

Anket yönteminin başlıca avantajları şunlardır; güncel ve yeni bilgiler anket vasıtasıyla elde edilebilir; verilere kısa zamanda ulaşılabilir; çok farklı kişilerden çok çeşitlilikte veri elde etmek mümkündür; veri toplamanın maliyeti diğer yöntemlere göre daha düşüktür; kapalı uçlu soruların yanıtlanması daha kolaydır ve anketlerde kimlik sorulmadığı için katılımcılar çekinmeden yanıtlayabilir. Anket yönteminin yetersiz kaldığı hususlar da vardır. Bunlar; anket sonuçları, deneysel çalışmalar kadar gerçekçi ve inandırıcı olmayabilir; katılımcılar açısından eski olayları doğru hatırlamak mümkün olmayabilir; örneklemin tüm bireylerine erişmek zor olabilir; cevap alamama veya katılımın düşük kalması anket yönteminin en büyük sorunudur; sorular katılımcılar tarafından aynı şekilde anlaşılabilir ve açık uçlu soruları yanıtlamak da yorumlamak da zordur (Arıkan, 2018, s.155).

3.3.Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini Türkiye'de yaşayan Y ve Z kuşağı oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçim yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi seçilmiş ve mümkün oldukça çok ve farklı alanlarda çalışan Y ve Z kuşağına ulaşılmaya çalışılmıştır. Kolayda örnekleme, uygun öğelerden oluşan bir örneklem elde etmeyi amaçlar. Katılımcıların birçoğu, istenen zamanda istenen yerde bulunamadıkları için çoğunlukla bu yöntemden yararlanılmaktadır (Malhotra, 2005). Araştırma için veri toplama aracını doldurmaya gönüllü olma ana ölçüt olarak alınmıştır. Anketin doldurulma süresi, ortalama 10 dakikadır.

3.4.Hipotezler

Araştırma kapsamında aşağıdaki hipotezlerin test edilmesi amaçlanmıştır.

Hipotez 1: Y ve Z kuşağının iktisat ve milliyetçilik eğilimi boyutundaki ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Hipotez 2: Y ve Z kuşağının göç ve göçmenlere karşı tutumlar boyutundaki ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

3.5.Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu bölümün amacı, tezin uygulama kısmında kullanılan veri toplama aracının nasıl oluşturulduğunu açıklamaktır. Y ve Z kuşağının milliyetçilik algısını ölçmek için 2013 Uluslararası Sosyal Saha Çalışmaları Programı (International Social Survey Program-ISSP) Ulusal Kimlik ölçeğinden yararlanıldı (ISSP, 2013). Ölçekte yer alan ifadeler İngilizce'den Türkçe'ye çevrildi ve Türkiye'ye uyarlandı. Anketteki altı soru katılımcılar hakkındaki genel bilgileri sorgulayan sorulardır. Demografik

sorular dışında katılımcılara sekiz boyut altında toplamda elli yedi soru yöneltilmiştir. Soruların boyutlara göre dağılımına aşağıda değinilmektedir.

İktisat ve milliyetçilik eğilimi boyutu kapsamında katılımcılara on soru yöneltilmiştir. Katılımcılara “Türkiye ulusal ekonomisini korumak için yabancı ürünlerin ithalatını sınırlamalıdır”, “Çevre kirliliği gibi belirli sorunlar için, uluslararası kuruluşların çözümler konusunda sözü geçmelidir”, “Diğer ülkelerle arasında sorun yaratacak olsa bile, Türkiye kendi çıkarlarının peşinden gitmelidir”, “Yabancıların Türkiye’den arazi satın almasına izin verilmemelidir”, “Türk televizyonu Türk filmlerinin ve dizilerinin gösterimine öncelik vermelidir”, “Büyük uluslararası şirketler Türkiye’deki yerel işletmelere giderek daha fazla zarar veriyor”, “Serbest ticaret, Türkiye’de daha iyi ürünlerin kullanıma sunulmasını sağlıyor”, “Genel olarak, Türkiye taraf olduğu uluslararası kuruluşların kararlarına, hükümet bu kararlara katılmasa bile, uymalıdır”, “Uluslararası kuruluşlar Türk hükümetinden çok fazla güç alıyor” ve “Kendimi herhangi bir ülkeden çok bir dünya vatandaşı gibi hissediyorum” ifadelerine ne derece katıldıkları sorulmuştur.

Göç ve göçmenlere karşı tutumlar boyutu kapsamında katılımcılara dokuz soru yöneltilmiştir. Katılımcılara “Grupların farklı gelenek ve göreneklerini sürdürmeleri toplum için daha iyidir ya da grupların uyum sağlaması ve çoğunluğun topluma iç içe geçmesi daha iyidir”, “Göçmenler suç oranlarını artırmaktadır”, “Göçmenler Türkiye ekonomisi için iyidir”, “Göçmenler Türkiye’de doğmuş olan insanların işlerini ellerinden almaktadır”, “Göçmenler, yeni fikirler ve kültürler getirerek Türk toplumu geliştirmektedir”, “Türkiye’deki vatandaş olmayan yasal göçmenler, Türk vatandaşları ile aynı haklara sahip olmalıdır”, “Türkiye yasadışı göçmenleri göndermek için daha güçlü önlemler almalıdır”, “Yasal göçmenler kamu eğitimine Türk vatandaşları gibi eşit erişime sahip olmalıdır”, “Türkiye’nin kültürü genellikle göçmenler tarafından zarar görmektedir”, “Türkiye’ye göç edenlerin sayısındaki değişim”, “Göçmenler menşe kültürlerini muhafaza etmeli ve Türkiye kültürünü benimsememelidir/ Göçmenler menşe kültürlerini muhafaza etmeli ve aynı zamanda Türkiye kültürünü de benimsemelidir/ Göçmenler kendi kültürlerinden vazgeçmeli ve Türkiye kültürünü benimsemelidir” ifadelerine ne derece katıldıkları sorulmuştur.

3.6.Anketlerin Uygulanması

Anket hazırlandıktan sonra Keşfedici Faktör Analizi için çevrimiçi olarak 19 Şubat-1 Nisan 2020 tarihleri arasında Türkiye’deki sivil havayollarında çalışan 190 pilota uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen 17 maddelik ölçek, çevrimiçi olarak Türkiye’deki sivil havayollarında çalışan 150 pilot üzerinde uygulanmıştır. Anket çalışması 25 Nisan- 5 Mayıs 2020 tarihleri arasında yapılmıştır. Bir pilotun her iki ankete katılımını engellemek için anketin linki her bir katılımcının LinkedIn hesabına mesaj olarak ayrı ayrı gönderilmiştir. Uygulanan anketler SPSS 25 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

3.7.Bulgular

Araştırmanın bu kısmında ilk iki araştırma sorusuna (Türkiye’deki Y ve Z kuşağının milliyetçilik ölçeğindeki boyutlar kapsamındaki durumu nedir?) ve (Türkiye’deki Y ve Z kuşağının milliyetçilik ölçeğindeki boyutlar kapsamında hesaplanmış skorlarının birbirlerine göre durumu nedir?) cevap bulmak için toplamda 898 kişilik örnekleme ilişkin elden edilen bulgular paylaşılmaktadır. Tablo 2, katılımcıların demografik özelliklerini göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

Demografik Özellikler		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	379	42,2
	Erkek	519	57,8
Yaş	Z Kuşağı	562	62,3
	Y Kuşağı	336	37,4
Eğitim	Okuryazar	1	0,1
	İlkokul	1	0,1
	Ortaokul	3	0,3
	Lise	73	8,1
	Lisans	698	77,4
	Yüksek lisans	122	13,5
Meslek	Öğrenci	495	55,1
	Kamu	151	16,8
	Özel	230	25,6
	İşsiz	22	2,4
Türkiye Vatandaşlığı	Evet	893	99
	Hayır	5	1
Ebeveyn Vatandaşlığı	İkisi de Türk vatandaşı	885	98,6
	Sadece baba Türk vatandaşı	4	0,4
	Sadece anne Türk vatandaşı	5	0,6
	İkisi de Türk vatandaşı değil	4	0,4
TOPLAM		898	100

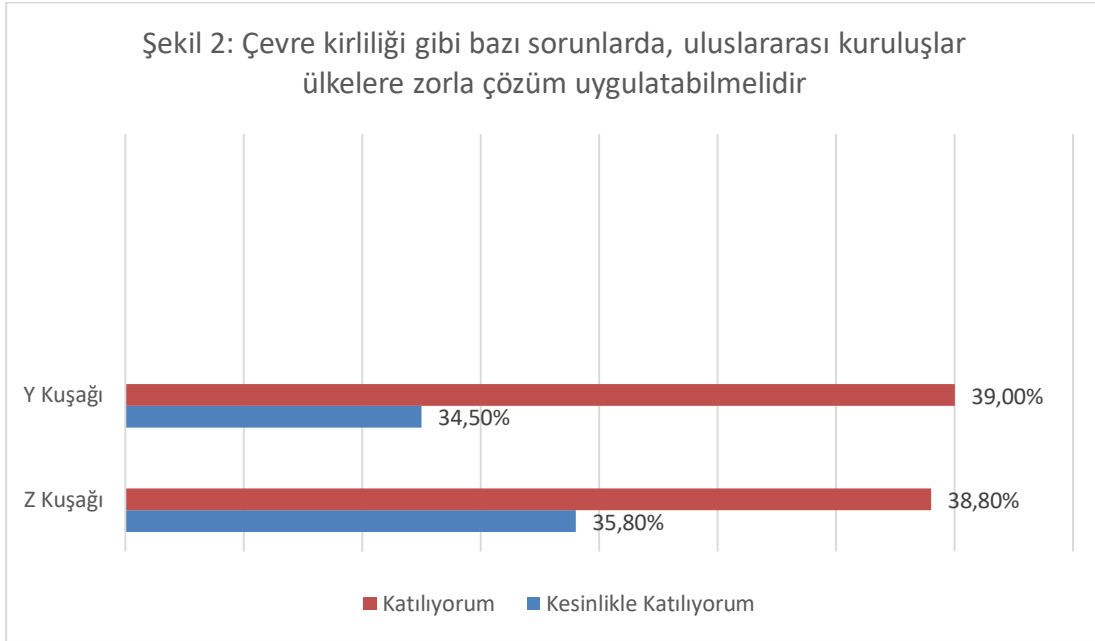
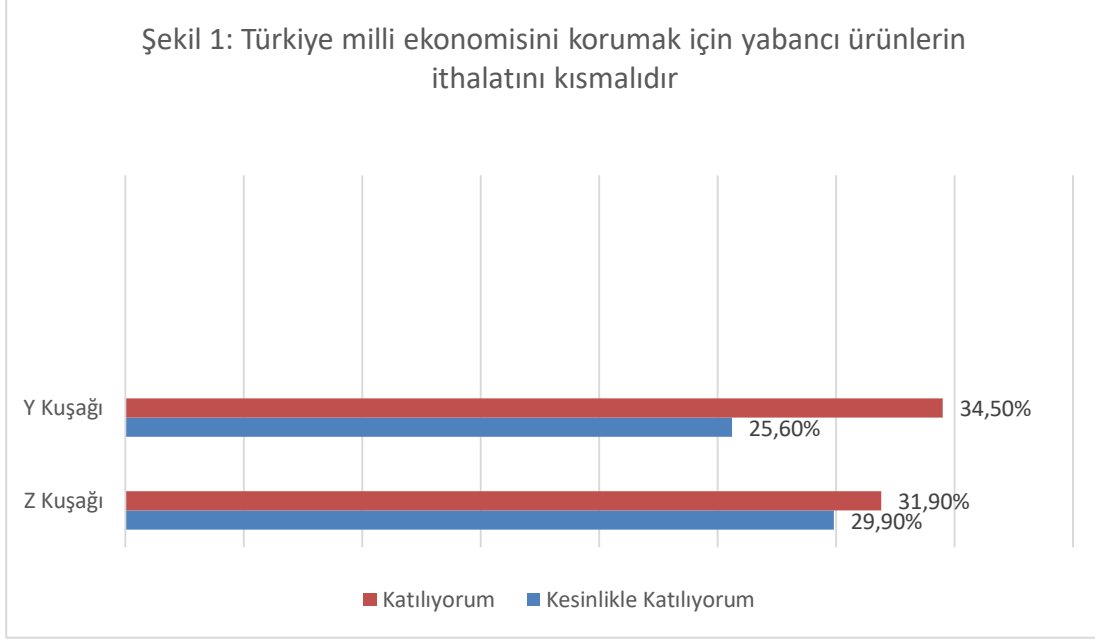
Tablo X’de araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ait istatistikler gösterilmektedir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %42,2’si kadın, %57,8’i ise erkektir. Katılımcıların genel olarak genç ve z kuşağına ait olduğu görülmektedir (%62,3). Ayrıca katılımcılar daha çok lisans eğitimi almıştır (%77,4). Bununla birlikte, katılımcıların meslekleri incelendiğinde %55,1’lik oranıyla öğrencilerin ankete daha fazla katılım gösterdikleri görülmektedir. Öğrencileri, %25,6 ile özel sektörde çalışanlar ve %16,8’lik oranıyla kamuda çalışanlar takip etmektedir. Katılımcılar vatandaşlık açısından incelendiğinde ise, katılımcıların neredeyse tamamının Türkiye vatandaşı olduğu görülmektedir (%99). Tabloda bulunmamasına rağmen ankette katılımcılara açık uçlu soru olarak yaşları da sorulmuştur. Ankete katılan katılımcıların ortalama yaşı 27,17 olarak hesaplanmıştır. Ankete ait boyutların ve maddelerin performans skorları ilerleyen tablolarda gösterilmektedir.

3.7.1. Ekonomi ve Milliyetçilik Eğilimi Boyutu

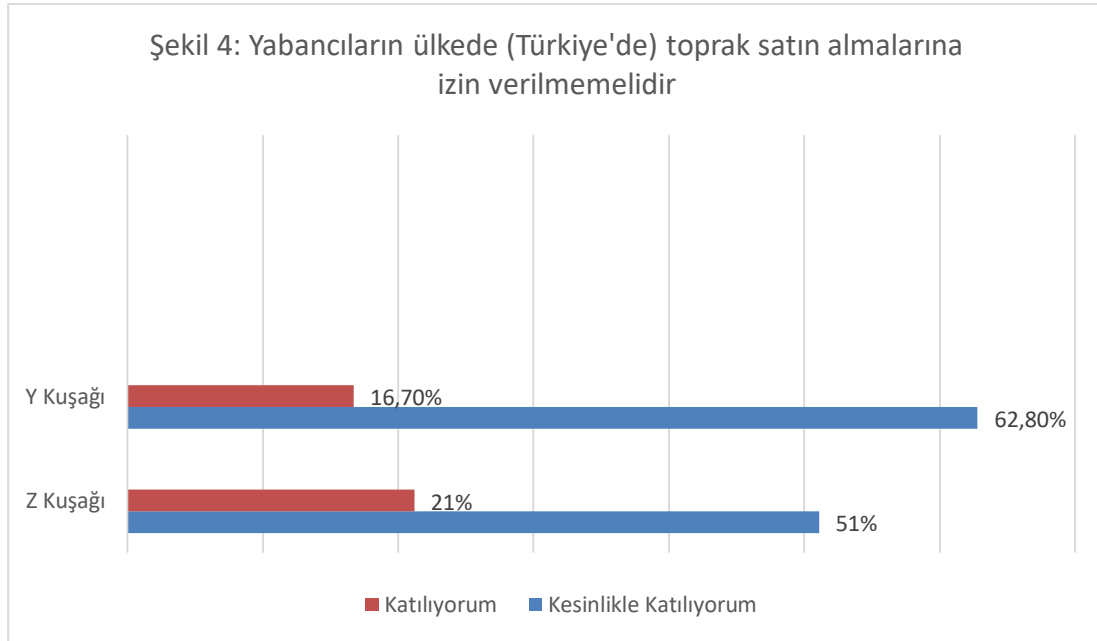
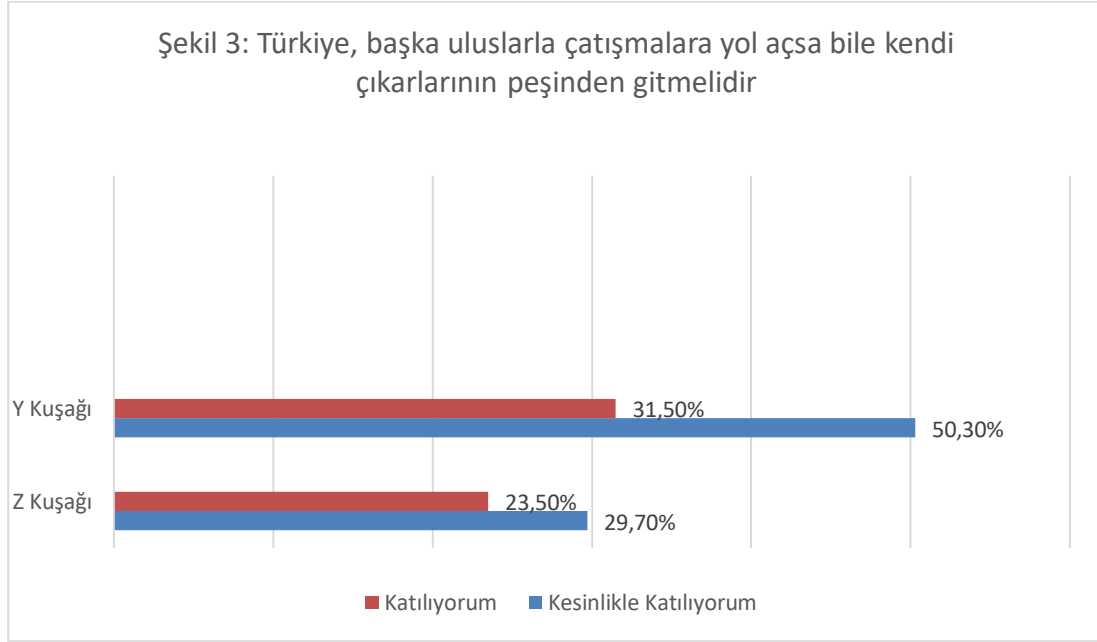
Bu kısımda ulusal duyguların bir temeli olan iktisadi çıkarların korunması araştırılmaktadır. Buna göre katılımcıların en fazla katıldığı ilk üç madde sırasıyla, yabancıların Türkiye’den arazi satın almasına izin verilmemelidir (4,10), çevre kirliliği gibi belirli sorunlar için, uluslararası kuruluşların çözümler konusunda sözü geçmelidir (3,95) ve diğer ülkelerle arasında sorun yaratacak olsa bile, Türkiye kendi çıkarlarının peşinden gitmelidir (3,82). Katılımcıların en az katıldığı ilk üç madde ise kendimi herhangi bir ülkeden çok bir dünya vatandaşı gibi hissediyorum (2,52), uluslararası kuruluşlar Türk hükümetinden çok fazla güç alıyor (3,03) ve genel olarak, Türkiye taraf olduğu uluslararası kuruluşların kararlarına, hükümet bu kararlara katılmasa bile, uymalıdır (3,16).

İktisat ve milliyetçilik eğilimi boyutundan elde edilen veriler Y ve Z kuşağı açısından karşılaştırılmıştır. Buna göre Y ve Z kuşağının Türkiye milli ekonomisini korumak için yabancı

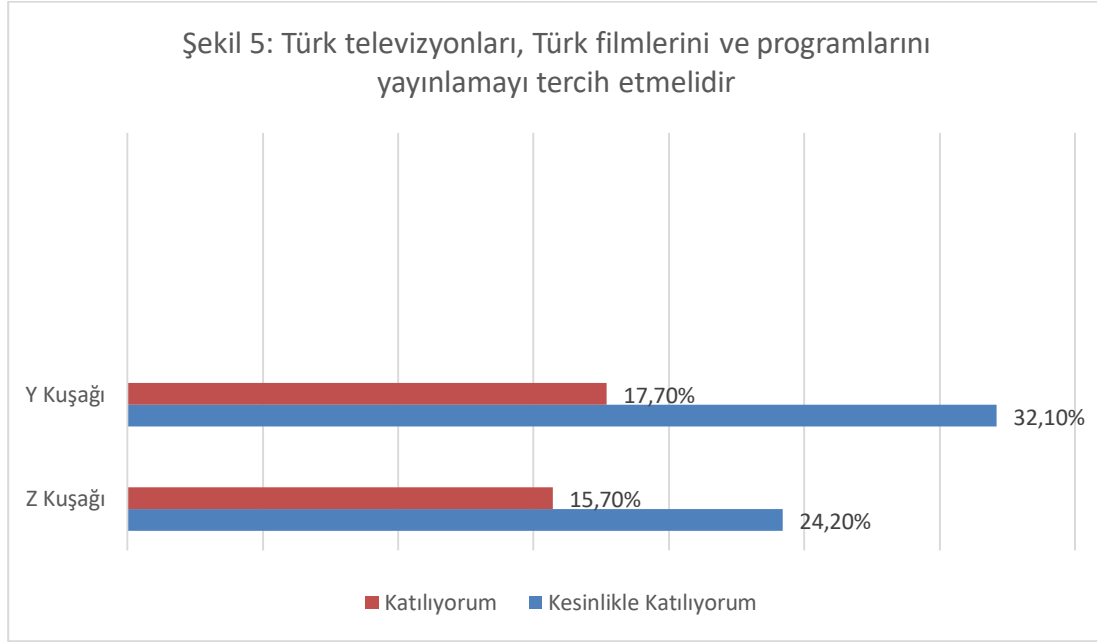
ürünlerin ithalatını kısımlıdır ve çevre kirliliği gibi belirli sorunlarda, uluslararası kuruluşlar ülkelere zorla çözüm uygulatabilmelidir görüşlerine katılım düzeyleri birbirlerine oldukça yakındır.

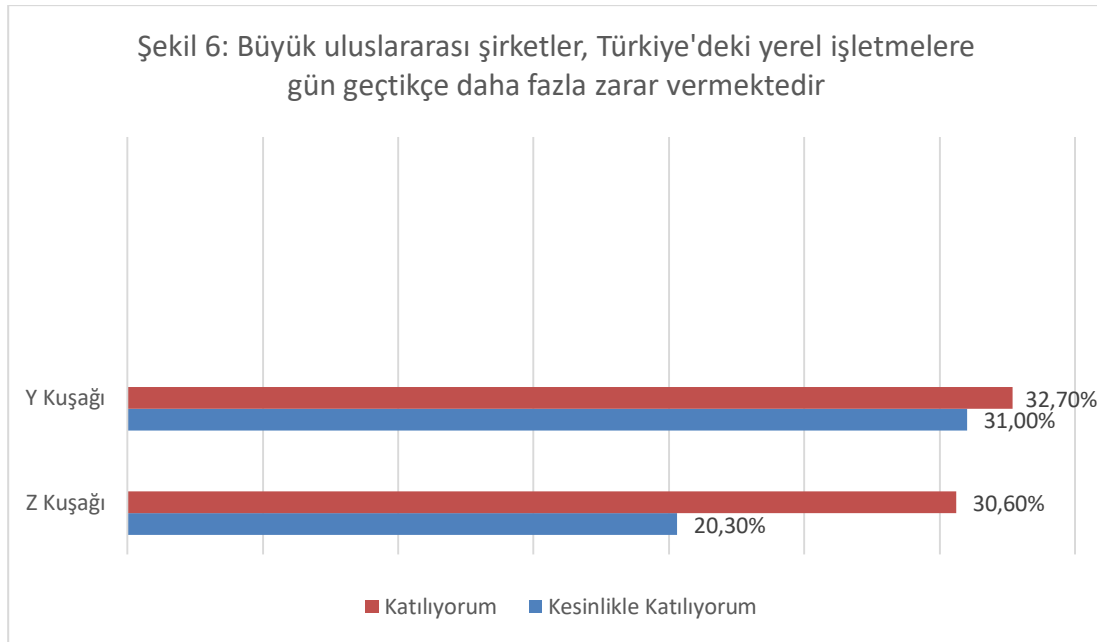
Y kuşağı Z kuşağına göre Türkiye, başka uluslarla çatışmalara yol açsa bile kendi çıkarlarının peşinden gitmelidir önermesine çok daha yüksek oranda katılmaktadır (Şekil 32). Benzer şekilde, Y kuşağı, yabancılara Türkiye’den arazi satın almasına izin verilmemelidir görüşüne Z kuşağına göre daha fazla oranda katılmaktadır.

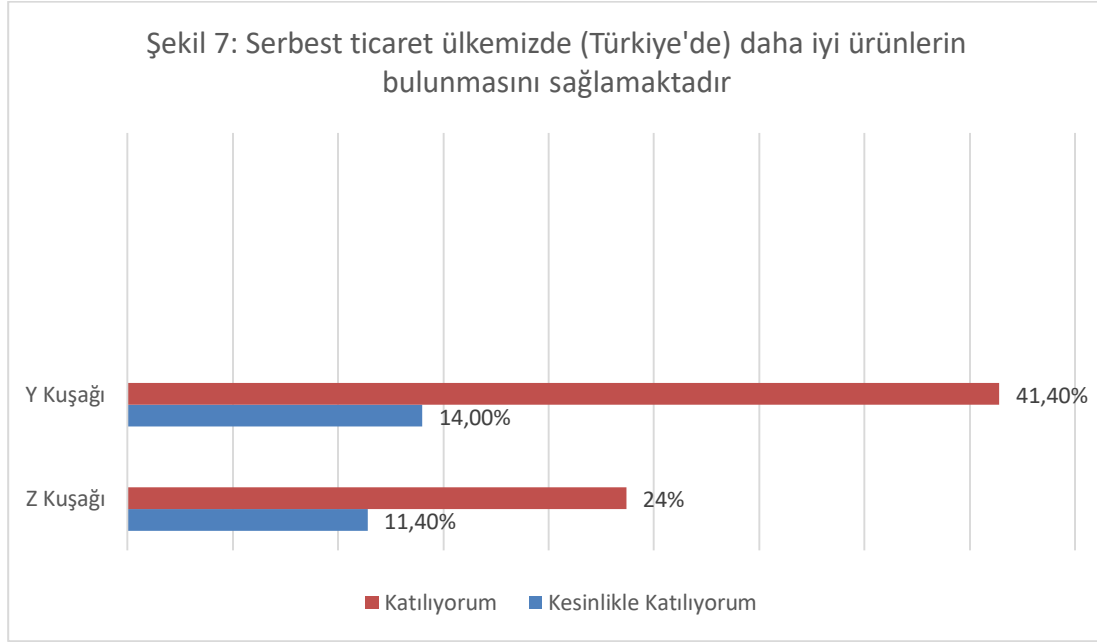

Y kuşağı Z kuşağına göre Türk televizyonlarında, Türk filmlerini ve programlarını yayınlamayı tercih etmelidir önermesine daha fazla katılmaktadır. Z kuşağının bu önermeye daha az katılmasının nedeni son yıllarda ülkemizde gittikçe yaygınlaşan Netflix, Disney Plus gibi platformların yaygınlaşması olabilir.

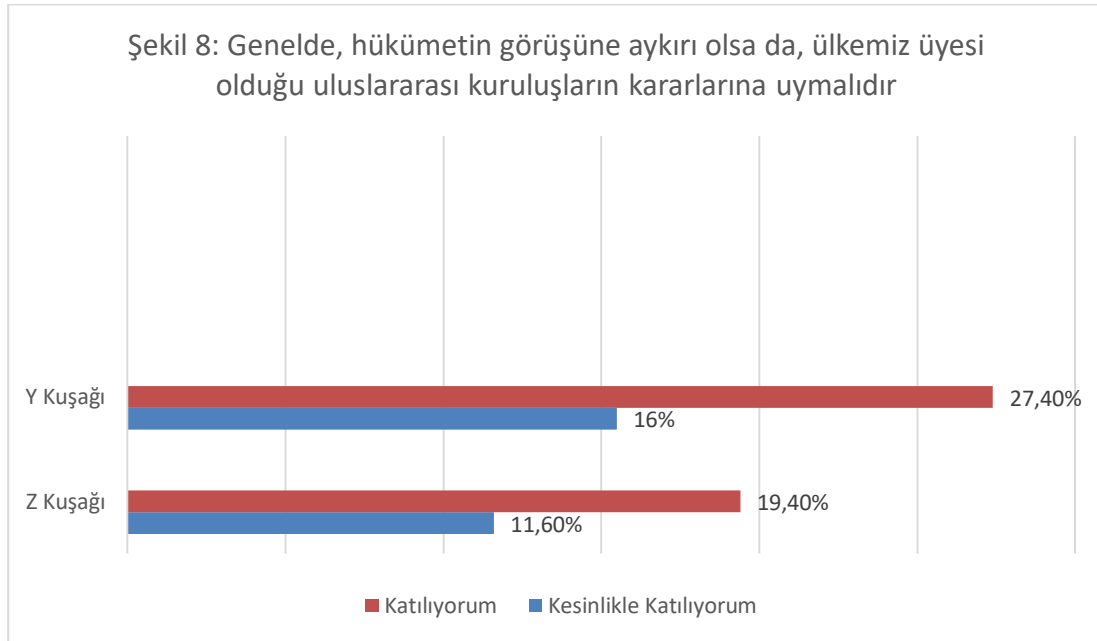

Y kuşağı Z kuşağına göre büyük uluslararası şirketlere daha şüpheyle yaklaşmaktadır (Şekil 35). Ancak, ilginç bir şekilde Y kuşağı Z kuşağına göre serbest ticaretin ülkemizde daha iyi ürünlerin bulunmasını sağladığına inanmaktadır.

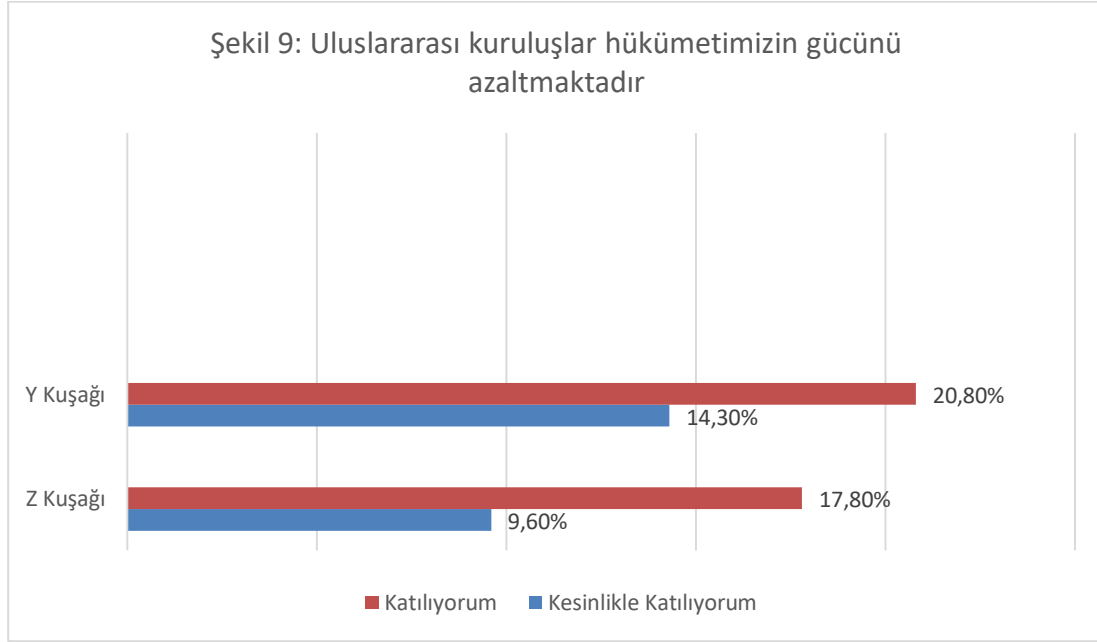

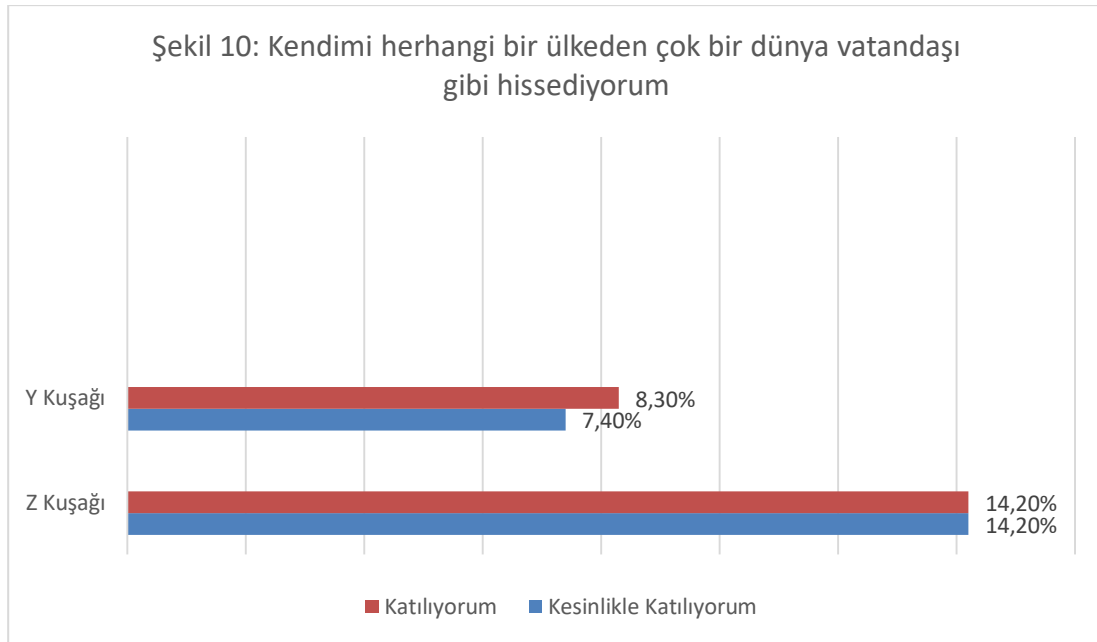
Y kuşağı Z kuşağına göre hükümetin görüşüne aykırı olsa da Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşların kararlarına uymalıdır önermesine daha fazla katılmaktadır.

Y kuşağı uluslararası kuruluşların Türkiye'deki hükümetin gücünü Z kuşağına göre daha çok azalttığına inanmaktadır. Bu durum Y kuşağı arasında dış güçler algısının Z kuşağına göre daha yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Y ve Z kuşağı arasında kendisini Türkiye vatandaşından dünya vatandaşı olarak görenlerin oranı düşüktür ancak bu oran Z kuşağı arasında çok daha yüksektir. Bu durum gençlerin yurtdışında hayat kurma isteğini desteklemektedir.

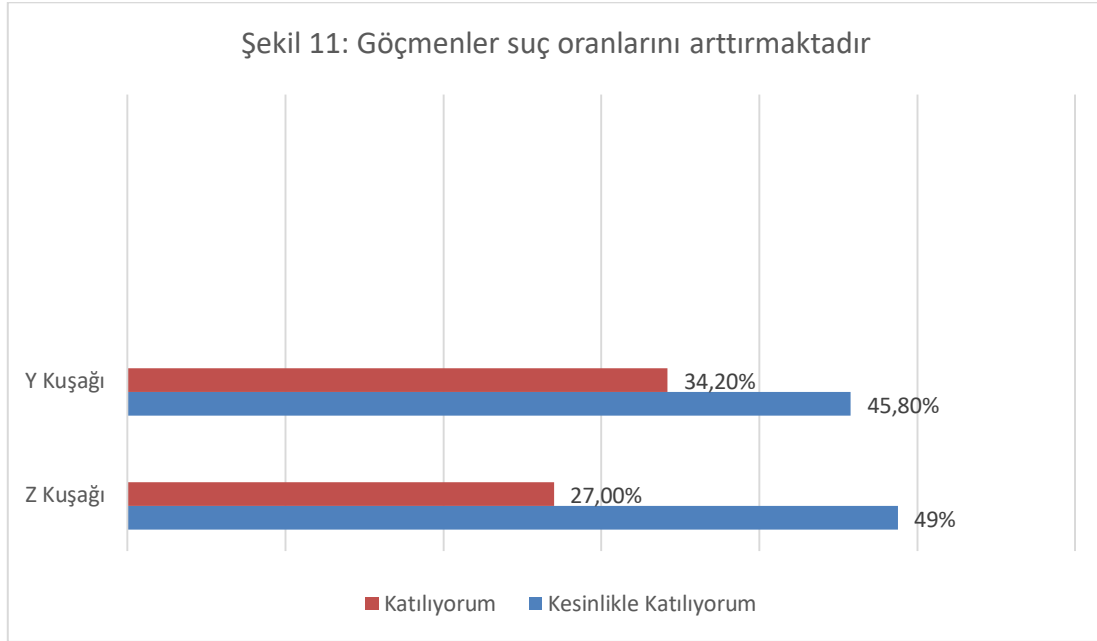
3.7.2. Göç ve Göçmenlere Karşı Tutumlar Boyutu

Ayrıca katılımcılara bu boyut kapsamında Türkiye'ye göç edenlerin sayısı ile göçmenler menşee kültürlerini muhafaza edip Türk kültürünü benimsememeli; göçmenler menşee kültürlerini muhafaza edip aynı zamanda Türkiye kültürünü de benimsemeli; ve göçmenler kendi kültürlerinden vazgeçip Türkiye kültürünü benimsemelidir fikirlerinin hangisine katıldıkları sorulmuştur. Buna göre katılımcıların %84.7'si bugün Türkiye'deki göçmen sayısının çok arttığına inandığını belirtmiştir. Göçmen sayısının azaldığını veya değişmediğini düşünen katılımcıların toplam oranı ise sadece %3,9 çıkmıştır. Katılımcıların yaklaşık %55'i göçmenlerin menşee kültürlerini muhafaza edip aynı zamanda

Türkiye kültürünü de benimsemeleri gerektiğini düşünmektedir. Her beş katılımcıdan birisi ise göçmenlerin kendi kültürlerinden vazgeçip sadece Türkiye kültürünü benimsemeleri gerektiğine inanmaktadır. Göçmenlerin menşe kültürlerini muhafaza edip Türkiye kültürünü benimsememesi gerektiğini düşünenlerin oranı %10 civarındadır.

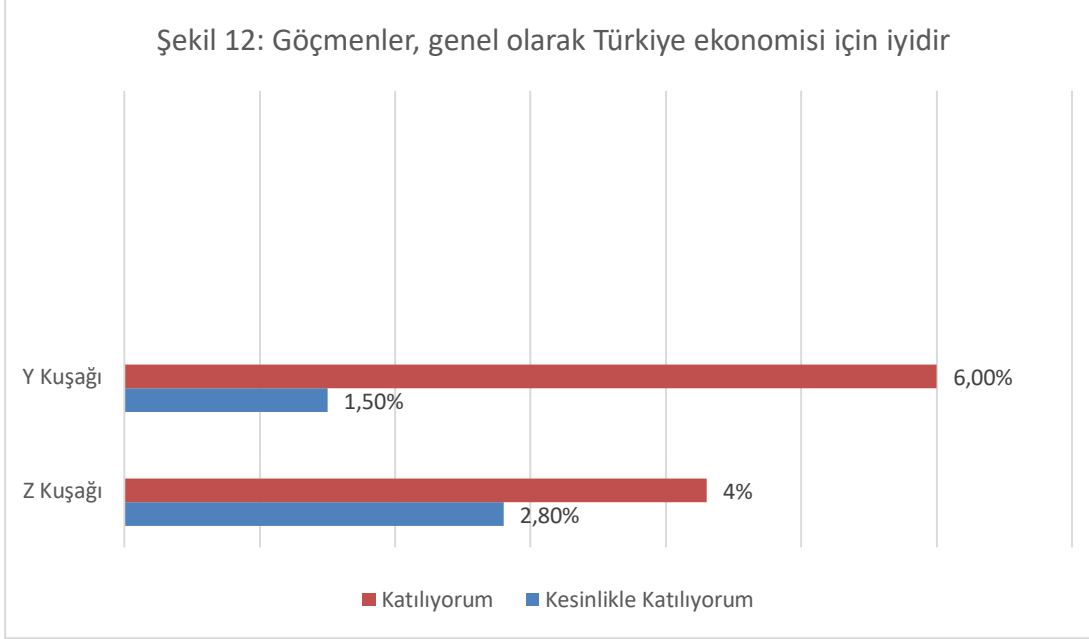
Boyuttaki diğer maddeler incelendiğinde katılımcıların göçmenlere karşı negatif görüşlerinin olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmı göçmenler suç oranlarını artırdığına (4,11), göçmenlerin Türkiye’de doğmuş olan insanların işlerini ellerinden aldıklarına (3,94) ve Türk kültürünün genellikle göçmenler tarafından zarar gördüğüne (3,99) inanmaktadır. Bu görüşler doğrultusunda katılımcıların yine çok büyük bir kısmı Türkiye’nin yasadışı göçmenleri göndermek için daha güçlü önlemler alması gerektiğini (4,39) savunmaktadır. Bu görüşü destekler nitelikte katılımcıların çok azı göçmenlerin Türkiye ekonomisi için iyi olduğuna (1,83), yeni fikirler ve kültürler getirerek Türk toplumu geliştirdiklerine (1,83), Türkiye’deki vatandaş olmayan yasal göçmenlerin Türk vatandaşları ile aynı haklara sahip olması gerektiğine (1,82) ve yasal göçmenlerin kamu eğitimine Türk vatandaşları gibi eşit erişime sahip olması gerektiğine inanmaktadır.

Göç ve göçmenlere karşı tutumlar boyutundan elde edilen veriler Y ve Z kuşağı açısından karşılaştırılmıştır. Buna göre Y ve Z kuşağı yoğun ve benzer bir şekilde göçmenlerin suç oranlarını artırdığına inanmaktadır.

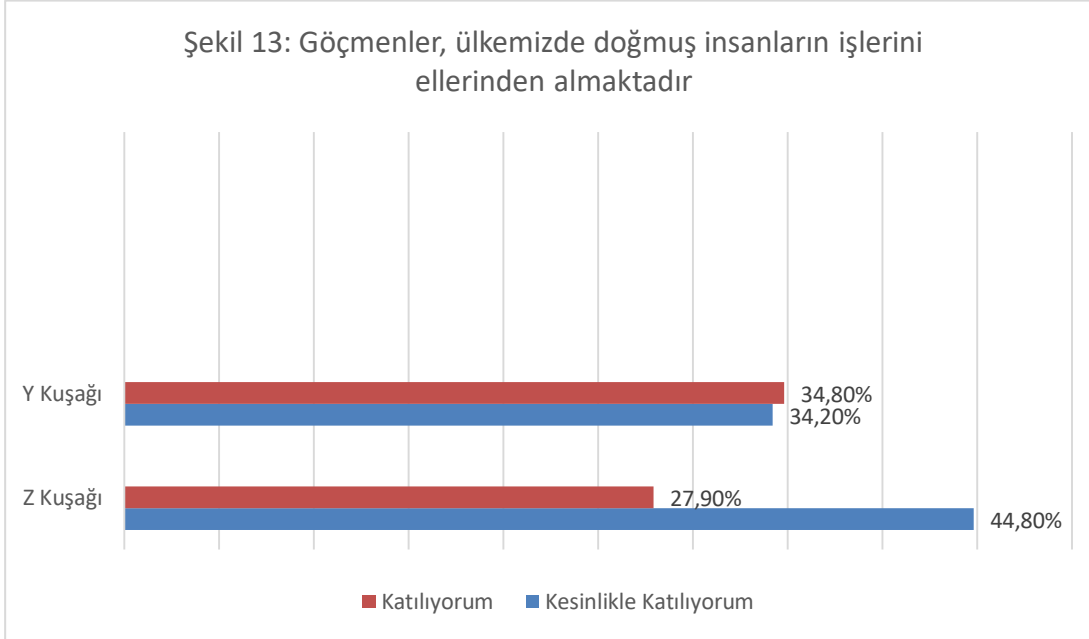

Y ve Z kuşağının göçmenlerin genel olarak Türkiye ekonomisi için iyi oldukları görüşüne katılım oranları birbirine benzer ve düşüktür.

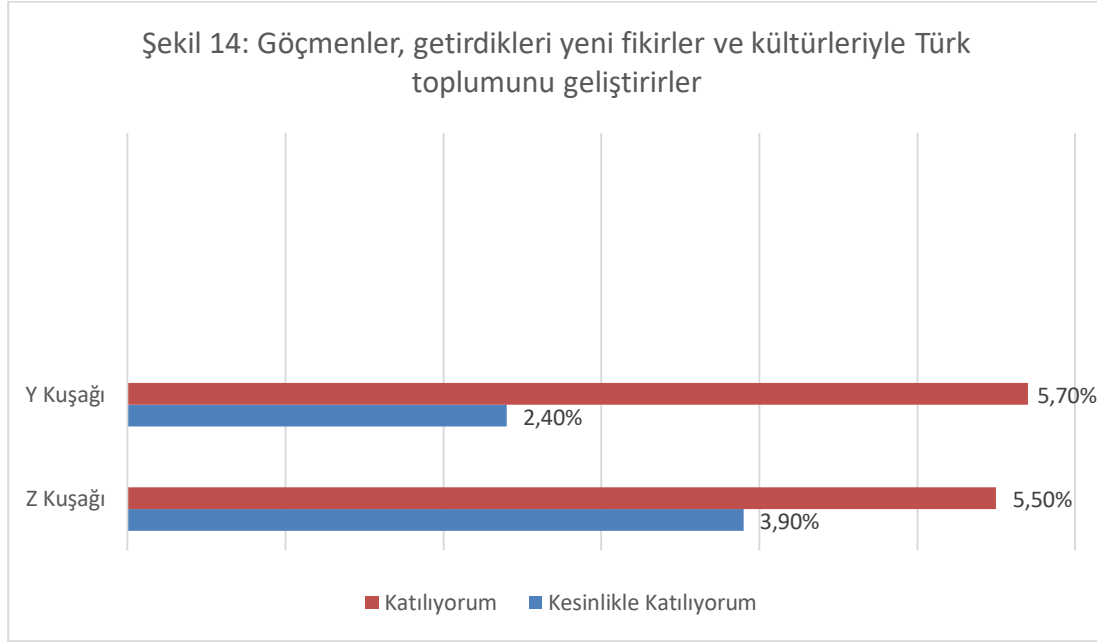
Şekil 12: Göçmenler, genel olarak Türkiye ekonomisi için iyidir

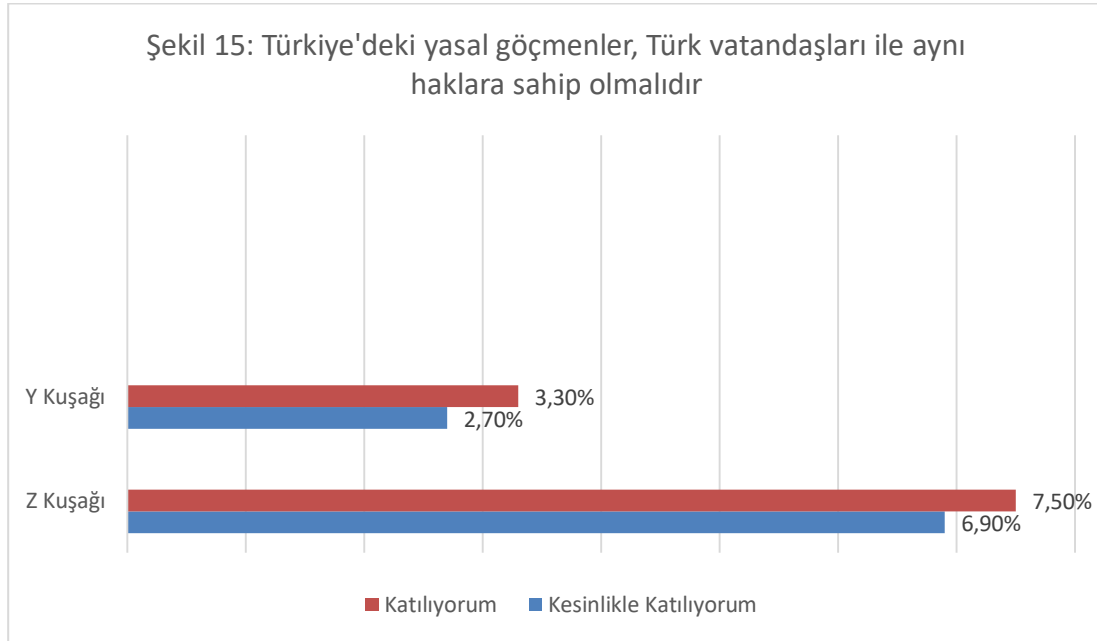
Şekil 13: Göçmenler, ülkemizde doğmuş insanların işlerini ellerinden almaktadır

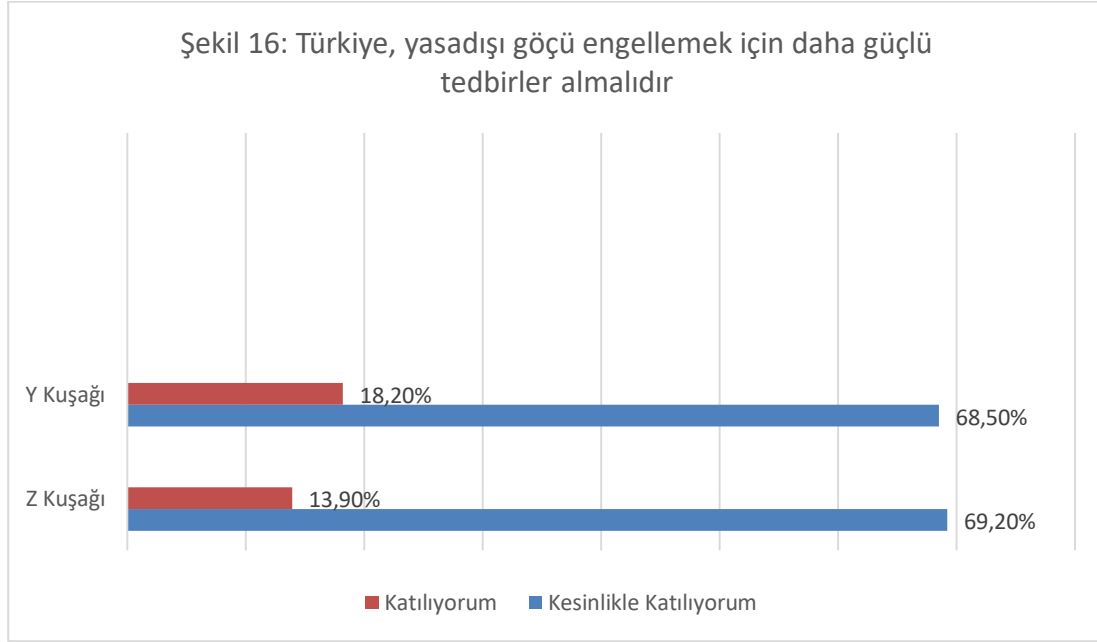
Z kuşağının Y kuşağına göre göçmenlerin ülkemizde doğmuş insanların işlerini ellerinden almaktadır görüşüne katılım oranları daha yüksektir. Bunun nedeni gençler ve özellikle üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranının daha yüksek olması olabilir.

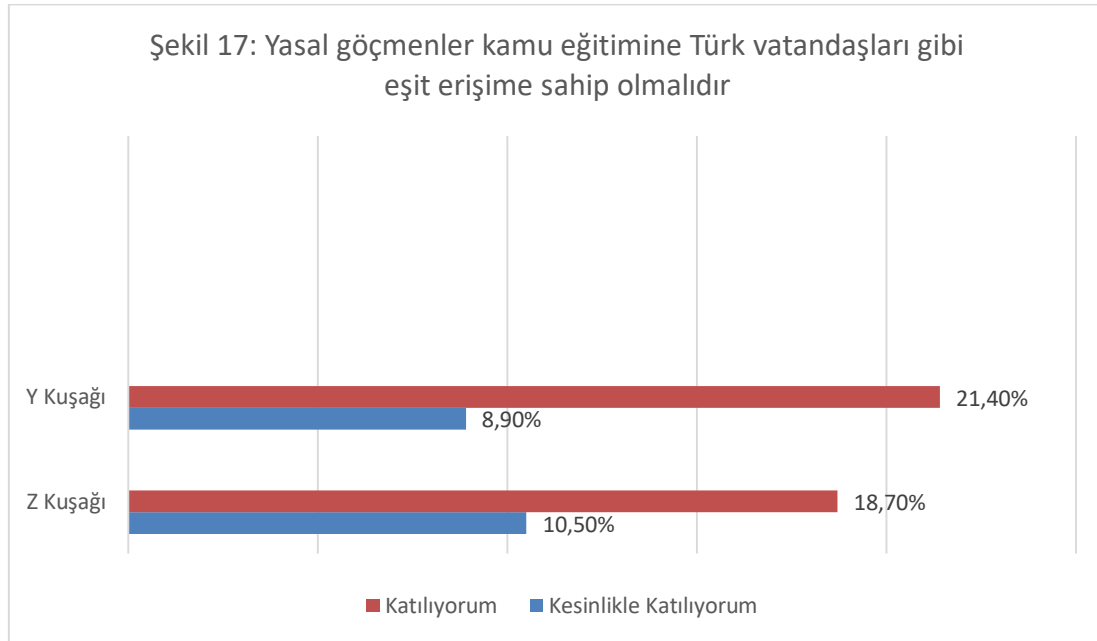
Y ve Z kuşağının göçmenler, getirdikleri yeni fikirler ve kültürleriyle Türk toplumunu geliştirirler görüşüne katılım oranları düşük ve birbirine benzerdir.

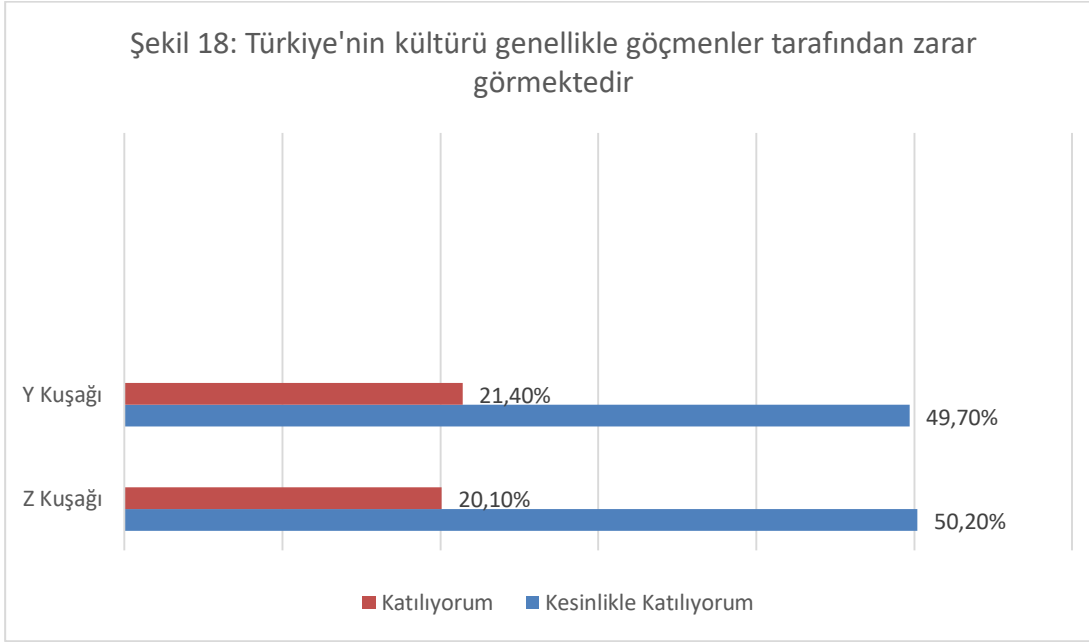
Y ve Z kuşağının Türkiye'deki yasal göçmenler, Türk vatandaşları ile aynı haklara sahip olmalıdır görüşüne katılım oranları düşüktür ancak Z kuşağı oransal olarak bu fikre daha sıcak bakmaktadır.

Y ve Z kuşağı Türkiye'nin yasadışı göçü engellemek için daha güçlü tedbirler alması gerektiği görüşüne çok yüksek oranda katılmaktadır.

Y ve Z kuşağının yaklaşık üçte biri Türkiye'deki yasal göçmenlerin kamu eğitimine Türk vatandaşları gibi eşit erişime sahip olması gerektiğini düşünmektedir.

Y ve Z kuşağının yaklaşık dörtte üçü ise Türkiye'nin kültürünün genellikle göçmenler tarafından zarar gördüğünü düşünmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Üzerinde anlaşılan tek bir millet tanımı bulunmamaktadır. En genel tanımıyla millet, ırk ve dil birliği sebebiyle toplumsal vicdanında bir araya gelmiş insan toplumdur. Milliyetçilik ise Avrupa kökenli bir ideolojidir ve etki alanını Fransız Devrimi ile artırmış ve diğer bölgelere hızla yayılmıştır. Milleti tanımlamak zor olduğu gibi milliyetçiliği tanımlamak da zordur. Milliyetçilik kavramı yurttaşlık, yurtseverlik, popülizm, yabancı düşmanlığı, şovenizm, ırk, kültür, ırkçılık, halk gibi kavramlarla iç içe geçmiştir. Milliyetçilik, bir ideoloji olarak ilk olarak Batı Avrupa'da Sanayi Devrimi'nin ardından ortaya çıkmıştır. Sanayi devriminin etkisiyle Avrupa'da önemli sosyal değişimler olmuş, sosyal hayatta bilgi ve ticaretin önem kazanması ile birlikte toplumsal yapı, güçlü milli bütünlüğe doğru evrilmeye başlamıştır. Avrupa'da kentlere göç nedeniyle yerel ortamlarından kopan insanların farklı yerlerde değişik bir yaşam tarzıyla hayat mücadelesine girişmesi, geleneksel grup aidiyetinin yavaş yavaş ortadan kalkması toplumsal anlamda bir bütünleşme krizine neden olmuştur. Bu değişimi yönetmede siyasi yapılar yetersiz kalmış ve otoritesi tartışılmayan ulus devletlere ihtiyaç duyulmuştur. Ulus-devletlerin kurulmasıyla milliyetçilik akımı gelişmeye başlamıştır.

Yukarıdaki çalışmada ekonomi ve milliyetçilik eğilimi boyutunda katılımcılara yöneltilen ilk maddede ülkemizin milli ekonomisini korumak için yabancı ürünlerin ithalatı kısıtlanmalıdır önermesine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların yarısından fazlasının bu politikaya tamamen ya da kısmen katıldıkları görülmüştür. Ancak, bu tutumun bir tüketim davranışı olarak eyleme dönüştüğünü söylemek pek mümkün değildir. Bu tür duygusal eğilimler daha çok hamasi nitelikte olup ne iktisadi ne de siyasal davranışın bundan etkilendiğini söylemek mümkün değildir. Çevre kirliliği gibi belirli sorunlar için, uluslararası kuruluşların çözümler konusunda sözü geçmelidir ifadesine yüksek katılım Türkiye'nin bu konuda milliyetçilikten ziyade küreselci bir konumda olduğunu işaret etmektedir. Ulusal çıkarların ne pahasına olursa olsun korunması anlamına gelen, eğer ucunda çatışma bile olsa Türkiye kendi çıkarının peşinden gitmelidir önermesine katılımın yüksek olması Türkiye'de milliyetçilik dalgasının yükseldiğine işaret etmektedir. Katılımcıların yaklaşık yüzde yetmiş beşi yabancıların Türkiye'den arazi satın almasına izin verilmemesi gerektiğini düşünmektedir. Bu oran aynı zamanda bu boyuttaki en yüksek ortalamaya sahip maddedir. Bu oranın yüksek olması

katılımcıların yabancılara şüphe ile yaklaştıklarını, korumacılık ve yabancı düşmanlığı için uygun bir zeminin oluştuğunu işaret etmektedir. Katılımcıların yaklaşık yarısı Türk televizyonunda Türk filmlerinin ve dizilerinin gösterimine öncelik verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu durum katılımcılar arasında kültürel temelli milliyetçilik duygusunun yaygın olduğuna işaret etmektedir. Katılımcılardan yarıdan fazlası büyük uluslararası şirketler Türkiye'deki yerel işletmelere giderek daha fazla zarar verdiğini düşünmektedir. Bu durum korumacılık isteklerinin yoğun olduğunu, yabancılara toprak satışı noktasında kısıtlayıcı bir eğilim içinde olan Türkiye'nin büyük uluslararası şirketler konusunda da benzer bir tutum içerisinde olduklarını göstermektedir. Katılımcıların yarısından azı serbest ticaretin Türkiye'de daha iyi ürünlerin kullanıma sunulmasını sağladığını düşünmektedir. Bu sonuç, korumacılık ile karşılaştırıldığında bir tutarlılık gösterilmektedir. Katılımcılardan sadece üçte biri Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası kuruluşların kararlarına, hükümet bu kararlara katılmasa bile, uymalıdır önermesine katılmaktadır. Katılımcıların neredeyse yarısının kararsız kalması uluslararası kuruluşların Türk hükümetinin gücünü azaltıyor önermesi konusunda kafalarının karışık olduğuna işaret etmektedir.

Ekonomi ve milliyetçilik eğilimi boyutuna ait ortalamalar Y ve Z kuşağı açısından incelendiğinde, Y ve Z kuşağının Türkiye milli ekonomisini korumak için yabancı ürünlerin ithalatını kısımlıdır ve çevre kirliliği gibi belirli sorunlarda, uluslararası kuruluşlar ülkelere zorla çözüm uygulatabilmelidir görüşlerine katılım düzeyleri birbirlerine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir. Y kuşağı Z kuşağına göre Türkiye, başka uluslarla çatışmalara yol açsa bile kendi çıkarlarının peşinden gitmelidir önermesine çok daha yüksek oranda katılmaktadır. Benzer şekilde, Y kuşağı, yabancılara Türkiye'den arazi satın almasına izin verilmemelidir görüşüne Z kuşağına göre daha fazla oranda katılmaktadır. Y kuşağı Z kuşağına göre Türk televizyonlarında, Türk filmlerini ve programlarını yayınlamayı tercih etmelidir önermesine daha fazla katılmaktadır. Z kuşağının bu önermeye daha az katılmasının nedeni son yıllarda ülkemizde gittikçe yaygınlaşan Netflix, Disney plus gibi platformların yaygınlaşması olabilir. Y kuşağı Z kuşağına göre büyük uluslararası şirketlere daha şüpheyle yaklaşmaktadır. Ancak, ilginç bir şekilde Y kuşağı Z kuşağına göre serbest ticaretin ülkemizde daha iyi ürünlerin bulunmasını sağladığına inanmaktadır. Y kuşağı Z kuşağına göre hükümetin görüşüne aykırı olsa da Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşların kararlarına uymalıdır önermesine daha fazla katılmaktadır. Y kuşağı uluslararası kuruluşların Türkiye'deki hükümetin gücünü Z kuşağına göre daha çok azalttığına inanmaktadır. Bu durum Y kuşağı arasında dış güçler algısının Z kuşağına göre daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Y ve Z kuşağı arasında kendisini Türkiye vatandaşındansa dünya vatandaşı olarak görenlerin oranı düşüktür ancak bu oran Z kuşağı arasında çok daha yüksektir. Bu durum gençlerin yurtdışında hayat kurma isteğini desteklemektedir.

Diğer bir başlık olan "göç ve göçmenler" konusuna gelindiğinde ise; Türkiye'de göçmenlere karşı negatif bir algı hüküm sürmektedir. Göçmenlerin çok suç işleme eğiliminde olduğu düşüncesi Türkiye'deki istatistiklerle desteklenmemektedir. Bu durum Türkiye'deki yabancı karşıtlığı olgusunu desteklemektedir. Göçmenlerin Türkiye ekonomisi için iyi olmadığını düşünülmesinin nedeni Türkiye'ye gelen göçün daha çok vasıfsız işçilerden oluşması olabilir. Göçmenlerin Türkiye'de doğmuş olan insanların işlerini ellerinden aldığına inanılması yabancı olarak kabul edilen göçmenlere yönelik güvensizliği göstermektedir. Göçmenlerin yeni fikirler ve kültürler getirerek Türk toplumunu geliştirdiğini düşünenlerin sayısının çok az olması Türkiye'de genel olarak farklı kültürlerle ve yabancılara olan tutumlardaki olumsuzluğu göstermektedir. Türkiye yasadışı göçmenleri göndermek için daha güçlü önlemler almalıdır önermesi bu boyuttaki en yüksek ortalamaya sahip maddedir. Yanıtlar bir arada değerlendirildiğinde katılımcılar Türkiye'deki göçmenlerin ülkeye toplumsal, kültürel ve ekonomik katkıda bulunmadıklarını hatta kültürünü aşındırdıklarını ve ekonomiyi zayıflattıklarını ve işleri vatandaşın elinden aldıklarını düşünmektedir.

Göç ve göçmenlere karşı tutumlar boyutuna ait ortalamalar Y ve Z kuşağı açısından incelendiğinde, Y ve Z kuşağı yoğun ve benzer bir şekilde göçmenlerin suç oranlarını arttırdığına inanmaktadır. Y ve Z kuşağının göçmenlerin genel olarak Türkiye ekonomisi için iyi oldukları görüşüne katılım oranları birbirine benzer ve düşüktür. Z kuşağının Y kuşağına göre göçmenlerin ülkemizde doğmuş insanların

işlerini ellerinden almaktadır görüşüne katılım oranları daha yüksektir. Bunun nedeni gençler ve özellikle üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranının daha yüksek olması olabilir. Y ve Z kuşağının göçmenler, getirdikleri yeni fikirler ve kültürleriyle Türk toplumunu geliştirirler görüşüne katılım oranları düşük ve birbirine benzerdir. Y ve Z kuşağının Türkiye'deki yasal göçmenler, Türk vatandaşları ile aynı haklara sahip olmalıdır görüşüne katılım oranları düşüktür ancak Z kuşağı oransal olarak bu fikre daha sıcak bakmaktadır. Y ve Z kuşağı Türkiye'nin yasadışı göçü engellemek için daha güçlü tedbirler alması gerektiği görüşüne çok yüksek oranda katılmaktadır. Y ve Z kuşağının yaklaşık üçte biri Türkiye'deki yasal göçmenlerin kamu eğitimine Türk vatandaşları gibi eşit erişime sahip olması gerektiğini düşünmektedir. Y ve Z kuşağının yaklaşık dörtte üçü ise Türkiye'nin kültürünün genellikle göçmenler tarafından zarar gördüğünü düşünmektedir.

Bu çalışmada uygulanan Uluslararası Sosyal Saha Çalışmaları Programı Milliyetçilik anketi Prof. Dr. Ersin Kalaycıoğlu ve Prof. Dr. Ali Çarkoğlu tarafından 2015 yılında Türkiye'de uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar diğer ülkelerin sonuçlarıyla karşılaştırılarak raporlanmıştır. Ancak, çalışmada Y ve Z kuşağı bağlamında herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Bu araştırmanın özgünlüğü burada yatmaktadır. Alanyazın taramasında Uluslararası Sosyal Saha Çalışmaları Programı Milliyetçilik anketi kullanılarak Y ve Z kuşağının milliyetçilik algılarının değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın alanyazındaki bu önemli boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Son olarak, gelecek araştırmalar için bazı öneriler şunlardır: Bu araştırma kapsamında kullanılan anket daha farklı ülkelerde ve daha büyük örneklem üzerinde uygulanarak elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonucuyla karşılaştırılabilir. Ayrıca, çalışmadaki bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre Y ve Z kuşağı arasında içinde yaşadığı ortama duyulan yakınlık, kimlik ve aidiyet duygusu, ülkeye ve ülkenin özellik ve uygulamalarına yönelim, ülkenin başarılarından duyulan gurur, iktisat ve milliyetçilik eğilimi, kültürel ve toplumsal temelli kimliklere yönelik tutumlar ile göç ve göçmenlere karşı tutumlar boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların nelerden kaynaklandığının daha ayrıntılı ortaya çıkarılması için Y ve Z kuşağına yönelik nitel bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı İle Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 165-182.
- Akçura, Y. (2001). *Türkçülüğün Tarihi*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Anderson, B. (1993). *Hayali Cemaatler, Milliyetçiliğin Kökeni ve Yayılması*, Metis, İstanbul.
- Aydın, G. Ç., & Başol, O. (2014). X Ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var mı?. *Ejovoc (Electronic Journal Of Vocational Colleges)*, 4(4), 1-15.
- Çakır, B. (2012). *Cinsiyetçi milliyetçilik: Osmanlı ve Britanya imparatorluklarının milliyetçilik algısında modern kadın söylemi (1860-1930)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y Ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197.
- Ertan, T. ve Örs, O. (2018). Milliyetçiliğin müphemliği: Milliyetçilik nedir?, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 62, s.39-84.
- Gellner, E. (1998). *Milliyetçiliğe Bakmak*, İletişim Yayınevi, İstanbul.
- Göktaş, P. (2016). ? Y Kuşağının İletişim Sorunlarının Analiz ve Çözüm Önerileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Örneği*, 11(3), 32-50.
- Göktaş, P., & Çarıkçı, İ. H. (2015). Kuşakların Siyasal İletişim Kültür Ve Liderlik Açısından Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 7-33.
- Göktaş, P., & Çarıkçı, İ. H. (2016). Siyasi Liderlerden Beklenen Liderlik ve İletişim Tarzları: Y Kuşağı Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(3), 855-888.

- Gürbüz, S. (2015). Kuşak Farklılıkları: Mit Mi, Gerçek Mi? (Generational Differences: A Myth Or Reality?). *İş Ve İnsan Dergisi*, 2, 39-57.
- Howe, N., & Strauss, W. (2000). *Millennials Rising: The Next Great Generation*. Vintage.
- Keleş, H. N. (2011). Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Latif, H., & Serbest, S. (2014). Türkiye’de 2000 Kuşağı Ve 2000 Kuşağının İş ve Çalışma Anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2). 134-162.
- Mannheim, K. (1970). Nesiller sorunu. *Psikanalitik İnceleme*, 57(3), 378-404.
- Mengi, Z. (2011). *Yazan: Zeynep Mengi* Kaynak: www.yenibiris.com.
- Metin, S., & Kızıldağ, D. (2017). Kuşakların Kariyer Beklentilerinin Farklılaşması: Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 340-363.
- Mücevher, M. H. (2015). *X Ve Y Kuşağının Birbirlerine Karşı Özellik ve Etkileşim Algıları: SDÜ Örneği* (Doctoral Dissertation, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Reeves, T.C. & Oh, E. (2008). Kuşak Farkları. *Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Üzerine Araştırma El Kitabı*, 3, 295-303.
- Smith, D. (1986). *The Ethic Origins of Nations*, Basil Blackwell, Oxford.